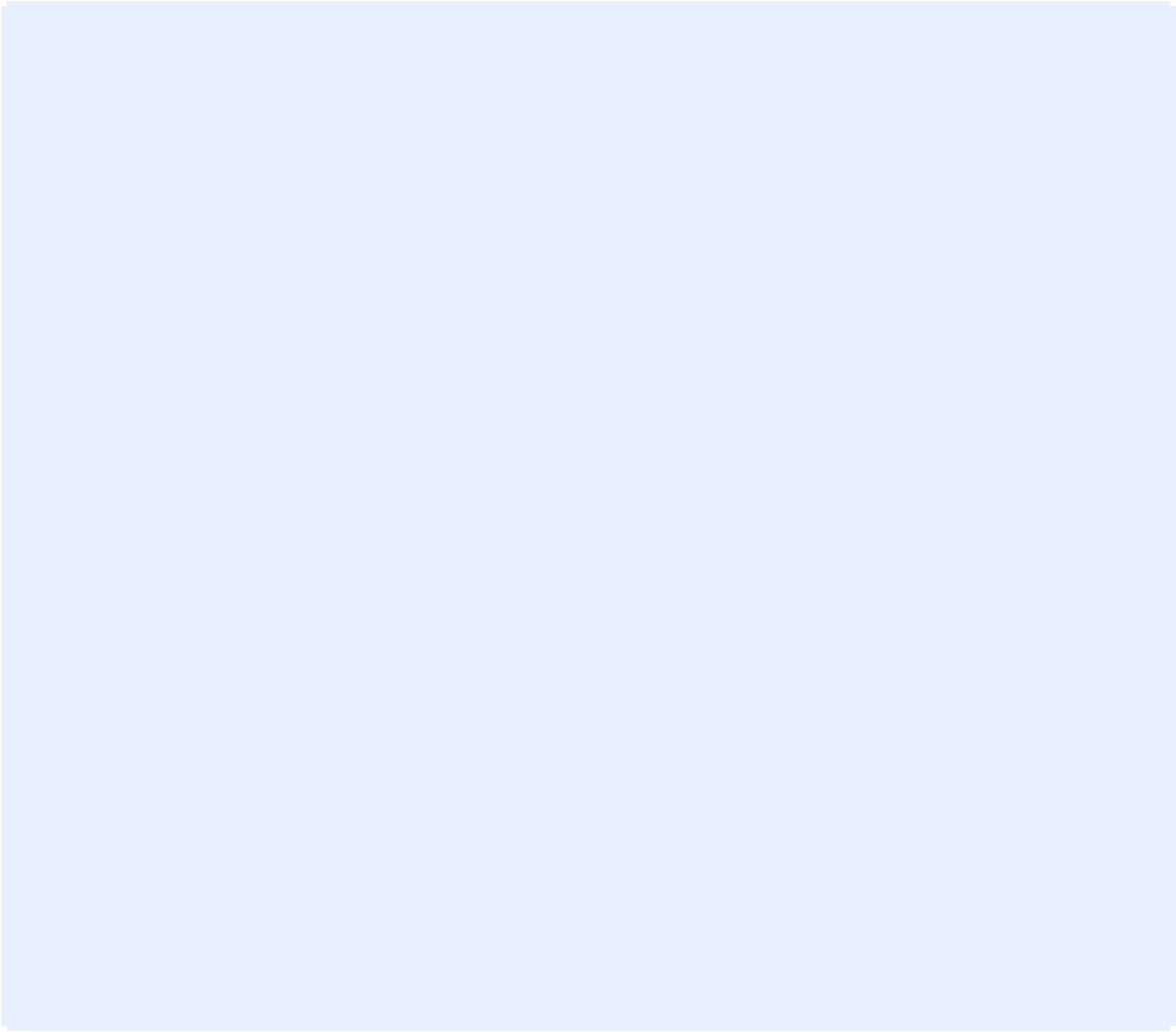

Effekter av lånegarantier från Mikrofonden Väst

21 mars 2024

BUSINESS REGION GÖTEBORG AB

Besöksadress: Östra Hamngatan 5, Postadress: Box 11119, 404 23 Göteborg
Telefon växel: 031-367 61 00, www.businessregiongoteborg.se

BUSINESS REGION GÖTEBORG – EN DEL AV GÖTEBORGS STAD I SAMARBETE MED REGIONEN

**BUSINESS REGION
GÖTEBORG**

Innehållsförteckning

1.	INLEDNING.....	3
1.1.	Syfte	3
1.2.	Bakgrund.....	3
1.3.	Genomförande	4
1.4.	Avgränsningar	4
2.	RESULTAT	4
2.1.	Kort om respondenterna	4
2.2.	Hur har man fått kontakt med mikrofonden	5
2.3.	Hur används lånegarantin.....	5
2.4.	Hur har lånegarantin påverkat verksamheten.....	5
2.5.	Effekter på verksamheten	6
2.6.	Summerande reflektioner.....	7
BILAGOR	9	
	Följemejl	9
	Frågeformulär	10

1. Inledning

1.1. SYFTE

Syftet med denna undersökning är att utvärdera effekterna hos de sociala företag, föreningar och kooperativ som beviljats lånegarantier från Mikrofonden Väst, med särskilt fokus på att se om det även kan tillräknas sysselsättningseffekter. Resultaten av utvärderingen ska ligga till grund för BRGs ställningstagande om en eventuell förlängning av samarbetsavtalet med Mikrofonden Väst, som i så fall ska tas för beslut i Göteborg Stads Kommunfullmäktige.

1.2. BAKGRUND

Mikrofonden Väst är en social investerare och en ekonomisk förening med över 60 medlemmar från främst den sociala ekonomin i Västra Götaland. Missionen är att bidra till att stärka och utveckla den sociala ekonomins verksamheter och företagande genom att erbjuda kunskap, stöd och tillgängliggöra investeringar. Mikrofonden Väst har under 15 år genomfört över 90 investeringar i sociala företag, föreningar och kooperativ i Västra Götaland; verksamheter som ofta har svårt att tillgå finansiering.

Business Region Göteborg tecknade 2014 ett avtal med Mikrofonden Väst på uppdrag av Kommunstyrelsen i Göteborg för att stödja organisationer inom den sociala ekonomin. Kommunstyrelsen fattade 2014 beslut i enlighet med stadsledningskontorets förslag till kommunal handlingsplan för stadens arbete med sektor social ekonomi och finansieringsstöd till social ekonomi. BRG fick då i uppdrag att teckna ett tidsbegränsat avtal med Mikrofonden Väst för att stödja organisationer inom social ekonomi i Göteborgs Stad med garantier och finansiering.

Inom ramen för handlingsplanen avsattes 5 mkr till detta ändamål. Avtal med tillhörande skuldebrev upprättades mellan BRG och Mikrofonden Väst under 2014. Tidsbegränsningen innebar att skuldebrevet inledningsvis löpte ut 2016-12-31 och därefter förlängdes ytterligare för att ligga i linje med stadens budget för 2017 och 2018. Skuldebrevet har även förlängts genom VD-beslut under löpande förvaltning.

Inför det ursprungliga avtalets avslut, gjorde BRG en hemställan till Kommunfullmäktige om att förlänga avtalet med Mikrofonden Väst årsvis med oförändrade villkor fram till 2025 eller till dess medlen är förbrukade. Efter avtalets utgång ska tilldelade medel återbetalas minskat med eventuella kreditförluster. I november 2020 fattade Kommunfullmäktige beslut att godkänna Business Region Göteborgs hemställan och avtalet förnyades årsvis fram till 2025.

Totalt har 7,96 mkr ställts ut i 46 garantier under perioden 2015-2023. Av de 7,96 mkr som ställts ut, har 2,11 mkr varit till återkommande garantimottagare (27%), där tio har beviljats en andra gång och tre av dessa har beviljats en tredje omgång. Av de utställda garantierna under perioden 2015-2023 har 634 tkr skrivits bort p g a fallissemang (8%).

Vid årsskiftet 2023/24 fanns av de ursprungliga 5 mkr lånegarantier med ett bokfört värde på 4,37 mkr, varav 2,8 mkr låg i aktiva garantier och 1,5 mkr ej hade tagits i anspråk. Inga garantier har ställts ut under första halvåret 2024.

Inför avtalets avslut eller eventuell ytterligare förlängning vill BRG göra en utvärdering av vilka effekter som lånegarantierna har gett för de verksamheter som beviljats lånegarantier från Mikrofonden Väst med BRG:s medel.

1.3. GENOMFÖRANDE

Undersökningen genomförs genom telefonintervjuer med de verksamheter som har beviljats lånegarantier från Mikrofonden Väst med BRG:s medel, baserat på ett frågeformulär med både slutna och öppna svarsalternativ.

1.4. AVGRÄNSNINGAR

Undersökningen omfattar de verksamheter som har aktiva lånegarantier samt de vars lånegarantier har löpt ut sedan avtalet mellan BRG och Mikrofonden Väst förnyades vid årsskiftet 2020/2021. Verksamheter som har lagts ned eller försatts i konkurs omfattas inte.

Med denna undersökning avser vi inte utvärdera Mikrofondens organisation och processer i sig, utan endast effekterna hos de sociala företag, föreningar och kooperativ som beviljats lånegarantier från Mikrofonden Väst.

2. Resultat

2.1. KORT OM RESPONDENTERNA

Vid utgången av 2023 fanns 15 aktiva garantier med BRG:s medel till ett värde av 2,279 mkr (en av verksamheterna har två garantier utställda parallellt). Planerat avslut av dessa garantier är från 2024-05-30 till 2026-12-31. Löpande har ca 15-20 garantier med BRG:s medel beviljats på årsbasis, med ett genomsnittligt värde på ca 2,5 mkr årligen.

Garantierna pendlar mellan storleksordningen 10 tkr till 400 tkr per garantiåtagande. Flera av de aktiva garantierna är återkommande. Mer än en tredjedel; fem av de 15 aktiva och ytterligare en nyligen avslutad, går till företag eller kooperativ inom Vägen Ut-kooperativen, som också har en beviljad lånegaranti för den övergripande verksamheten.

Tabell 1. Respondenter

Aktiva Garantier/Risktagare	SKR	Verkställd	Planerat avslut
Byar och kvarter	10 000	"2020-05-30"	"2025-05-30"
Vägen Ut-kooperativen	80 000	"2024-01-01"	"2026-12-31"
Open Play AB/Piffi	240 000	"2021-05-30"	"2024-05-30"
Vägen Ut Lärjeåns trädgårdar	225 000	"2021-05-30"	"2024-05-30"
Inclusive Business Sweden	160 000	"2022-06-01"	"2025-06-01"
Föreningen Utveckling Norgården Skogome	144 000	"2022-09-01"	"2025-09-01"
Pling Transport ek för	40 000	"2022-12-01"	"2025-12-01"
Picea Kulturarv ek för	120 000	"2022-12-31"	"2025-12-31"
Vägen Ut Ängås	100 000*2	"2023-02-28"	"2026-02-28"
Skonaren Ingo	400 000	"2023-05-28"	"2026-05-28"
Vägen Ut Aspektra	60 000	"2023-07-28"	"2026-07-28"
Brännöföreningen	400 000	"2023-09-30"	"2026-09-30"
Vägen Ut Fyrfota Äventyr	100 000	"2023-10-30"	"2026-10-30"
Sjöbodarna på Stensholmen	100 000	"2023-11-30"	"2026-11-30"
Avslutade Garantier/Risktagare	SKR	Verkställd	Avslut
Vägen Ut Le Mat	100 000	"2020-04-30"	"2023-12-31"
KarriärKraft Nästa Steg ek för	240 000	"2020-12-30"	"2023-12-01"

2.2. HUR HAR MAN FÅTT KONTAKT MED MIKROFONDEN

Då respondenterna i stor utsträckning ingår i samma nätverk, är det vanligaste sättet man har kommit i kontakt med Mikrofonden Väst att man har hört talas om det från andra personer i samma nätverk. Flera nämner att de har fått tips via Coompanion eller Ekobanken, som finansierar flera av verksamheterna och som även sitter i Mikrofonden Västs styrelse. Även Mikrofonden Västs tidigare verksamhetsledare anges av flera som den initiala kontakten med Mikrofonden Väst.

2.3. HUR ANVÄNDS LÅNEGARANTIN

Då sociala företag, föreningar och kooperativ inte primärt drivs med vinstsyfte, har de svårt att få lån hos de kreditinstitut som finns på marknaden. Med hjälp av lånegarantin hos Mikrofonden Väst, har verksamheterna kunnat få checkräkningskrediter och lån hos bl a Ekobanken samt den lokala Sparbanken, vilket nedanstående citat illustrerar:

"Vi är ett socialt företag så all vinst återinvesteras i verksamheten, så man är på papper en dålig kreditkund. Det är i princip omöjlig att få en kredit om man inte går med vinst, så lånegarantin var avgörande för oss."

"Vi ses som konstiga av t ex Swedbank. Folk förstår mer vad man håller på med inom den sociala ekonomin. Mikrofonden har varit bra på att lyfta fram oss i olika sammanhang. Då får man extra energi. Det har inte varit någon dans på rosor att sätta i gång, så det har betytt mycket att det finns en social dimension och en mänsklig sida. Det är ovanligt att en finansiär är så medmänsklig och stöttande."

Flera av verksamheterna är till stor del projektfinansierade, bl a av EU-medel. Då behövs någon form av kredit eller bryggglån för att klara likviditeten medan man väntar på att få projektmedel utbetalda, vilket följande citat ger exempel på:

"Lånegarantin har varit väldigt avgörande, vi är en verksamhet som överlever genom projekt. Vi rekvrirer ofta projektmedel i efterhand, då behövs krediten innan man får projektmedel utbetalade. I och med att vi återinvesterar i vår verksamhet och inte har ett vinstsyfte så har vi inte så mycket att disponera, så vi är väldigt beroende av lånegarantin."

"För likviditetens skull var det väldigt viktigt, att kunna möta upp- och nedgångar i likviditeten. Ibland har man projekt där man måste ligga ute med pengarna innan man så att säga "får" dem. Utan lånegarantin hade det varit väldigt svårt. Det blir lätt ett moment 22 att man inte har likviditet mellan projekten."

2.4. HUR HAR LÅNEGARANTIN PÅVERKAT VERKSAMHETEN

En majoritet av respondenterna säger att lånegarantin har varit helt avgörande för verksamheten, vilket följande citat pekar på:

"För oss var det 100% avgörande för att kunna få checkräkningskrediten. Det är oerhört viktigt för verksamheten att ha den bufferten när vi är i ett tidigt skede, vi har bara tre år på nacken, så att vi kan fortsätta att bygga företaget. Man brukar säga "Det går inte att bromsa sig upp för en backe". Tack vare garantin kan vi i stället gasa upp för backen."

"Lånegarantin har hjälpt jättemycket och har verkligen varit avgörande. Checkkrediten vi fick tack vare lånegarantin använder vi fortfarande och lånet gjorde att vi klarade oss igenom pandemin. Vi fick lånet

precis i slutet 2019 och hade tänkt investera och utöka verksamheten, men lånet gick i stället till att hålla verksamheten flytande under pandemin.”

Även om man ser till hur lånegarantierna har påverkat antalet anställda framgår det att de har varit av stor betydelse. Totalt sysselsätter de sexton intervjuade verksamheterna drygt 70 personer (ca 120 personer om man räknar in samtliga verksamheter inom Vägen Ut-kooperativen). Bortsett från de ideella föreningar som inte har några anställda, svarar samtliga övriga verksamheter att lånegarantierna har bidragit positivt till antalet anställda, vilket följande citat illustrerar:

”Det har påverkat väldigt mycket i och med att vi kör med projektanställningar, så vi hade inte kunnat finansiera projektledare till våra projekt utan lånegarantin.”

”Det har gjort att vi har kunnat växa och att vi har kunnat behålla anställda under pandemin. Vi har också vågat ta lite större risker och anställt någon innan man vet hur uppdragen kommer.”

Att lånegarantin har haft avgörande betydelse speglas också av svaren på frågan vad som hade hänt om man inte hade beviljats lånegarantin:

”Om vi inte hade fått lånegarantin hade vi kanske varit en av alla dem som har en jättefin idé som det inte blir något av. Vi hade en stark drivkraft att gå från idé till genomförande. Jag har svårt att se hur vi skulle ha gjort det utan Mikrofonden.”

”Utan garantin hade vi nog gått i konkurs under pandemin eller så hade det lett till att vi hade behövt skära ner på personal mycket tidigare.”

”Om vi inte hade fått garantin kanske vi inte hade anställt. Vi hade kanske fått avsluta verksamheten för att det inte hade gått p g a likviditetsproblem. Visst kanske vi hade kunnat gå i personlig borgen för att få en kontokredit, men detta är ju vår inkomstkälla så banken hade kanske krävt inteckningar i någon fastighet eller liknande. Då hade vi nog haft svårt att fortsätta.”

2.5. EFFEKTER PÅ VERKSAMHETEN

Utöver de öppna frågorna om lånegarantiernas påverkan på verksamheten, ställdes ett antal frågor med slutna svarsalternativ, där respondenterna ombads uppskatta i vilken grad de anser att lånegarantin från Mikrofonden har påverkat olika aspekter av verksamheten. Svaren graderades på en skala från 1-5, där 1=i mycket låg grad och 5=i mycket hög grad.

Tabell 2. Effekter på verksamheten

I vilken grad bedömer du att lånegarantin från Mikrofonden har bidragit till	
Långsiktig anställning	3,88
Ökad sysselsättning	3,81
Ökad ekologisk/miljömässig hållbarhet	3,63
Ett mer jämställt näringsliv	3,44
Utveckling av kompetens och utbildning	3,13
Att engagera någon/några som stått långt ifrån arbetsmarknaden	2,75

Studerar vi svaren kan vi konstatera att spridningen inte är särskilt stor. Det skiljer 1,13 skalsteg mellan den högst värderade respektive lägst värderade effekten.

Den effekt som värderas högst är lånegarantins bidrag till långsiktig anställning (snittbetyg 3,88), tätt följd av ökad sysselsättning (snittbetyg 3,81).

Lägst värderat är lånegarantins bidrag till att engagera någon/några som står långt ifrån arbetsmarknaden (snittbetyg 2,75). Tilläggas bör att de verksamheter som har social integration som uttalat syfte har gett högsta poäng på denna fråga, så här är spridningen av svaren som störst.

Bland övriga effekter utöver de på förhand givna svarsalternativen i tabellen ovan, nämns till exempel en positiv påverkan på hela samhället i form av besparingar;

"Det är samhällsbesparingar vi gör genom att vi anställer folk som står långt ifrån arbetsmarknaden. Vi förändrar livet för dem och de går från bidragstagare till skattebetalare. Därigenom bidrar lånegarantin i förlängningen till samhällsbesparingar."

Flera respondenter nämner även den trygghet och stabilitet som lånegarantierna har bidragit med som positiva effekter;

"Det har skapat trygghet för oss. Vi har en framtidstro att vi kan ha ordning och inte behöva oroa oss över ekonomin. Vissa hade kanske inte kunnat vara med om vi hade varit tvungna att ta ett gemensamt lån. Det har ökat sammanhållningen mellan oss och varit väldigt positivt."

"Den psykiska påfrestning det blir för en verksamhetsledare att inte ha en kredit är tuff, för banker räknar ju inte att man får fler i arbete, de räknar bara med siffror. Då har det skapat en stor trygghet med lånegarantin."

Ytterligare en positiv effekt som omnämns av flera respondenter är att när man får en lånegaranti blir man automatiskt också medlem i Mikrofonden. Därigenom blir man medlem av en community som upplevs som väldigt relevant där man kan hitta många potentiella samarbetspartner. Flera respondenter nämner också att det var en smidig process och gick snabbt att få lånegarantin.

2.6. SUMMERANDE REFLEKTIONER

Syftet med det ursprungliga uppdraget från Kommunstyrelsen att ingå avtal med Mikrofonden Väst var att underlätta för tillväxt och utveckling av sektorn social ekonomi i Göteborg. Området motiverades utifrån ett identifierat behov hos aktörer inom sektorn bestående av begränsade möjligheter till finansiering och kapitalförsörjning.

Mot bakgrund av det ursprungliga syftet, råder det ingen tvekan om att de lånegarantier som har beviljats genom BRG:s medel har haft en avgörande betydelse för de verksamheter som berörs. Lånegarantierna har möjliggjort finansiering för verksamheter som annars haft svårt att få finansiering, vilket i sin tur har bidragit till att verksamheterna har klarat likviditeten och kunnat etablera sig och växa.

Totalt sysselsätter de sexton intervjuade verksamheterna drygt 70 personer (ca 120 personer om man räknar in samtliga verksamheter inom Vägen Ut-kooperativen) och flera av verksamheterna har planer på att expandera och anställa fler. Lånegarantierna anses ha haft en positiv effekt på framför allt långsiktig anställning och ökad sysselsättning, men även ökad ekologisk hållbarhet och ett mer jämställt näringsliv anses vara viktiga effekter.

Däriigenom bidrar de berörda verksamheterna till flera av de globala målen i Agenda 2030, framför allt mål 8 "*Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt*", mål 9 "*Hållbar industri, innovationer och infrastruktur*" samt mål 10 "*Minskad ojämlikhet*". Mikrofondens Västs verksamhet bidrar också direkt till de två underliggande målen 8.10 "*Tillgång till bank- och försäkringstjänster samt finansiella tjänster för alla*", samt 9.3 "*Underlätta tillgången till finansiella tjänster och marknader*". Att samverka med Mikrofonden Väst ligger även i linje med två av BRG:s tre övergripande verksamhetsmål; "*fler framgångsrika företag*" och "*hållbar omställning*".

Samtidigt som det går att påvisa positiva effekter av lånegarantierna hos de verksamheter som berörs och att detta i sin tur bidrar till både de globala målen i Agenda 2030 och BRG:s verksamhetsmål, rör det sig om ett fåtal verksamheter. Flera av de lånegarantier som beviljats sedan avtalet förlängdes är återkommande till samma verksamheter, så inflödet av nya garantimottagare/risktagare är begränsat. Hela kapitalet på 5 mkr har inte varit ute i aktiva garantier, så man kan ställa sig frågan om vi har tillräckligt stor räckvidd och om vi når ut till rätt målgrupp.

Gruppen som har varit föremål för garantier är inte helt homogen, så vid en eventuell fortsättning kan man tjäna på att tydliggöra vilka verksamheter som kan få garantier och vilka krav som ställs. Man skulle också kunna överväga att införa tydligare krav på t ex sysselsättning; detta för att stärka kopplingen mellan BRG:s verksamhetsmål och vilka verksamheter som kan komma ifråga för att beviljas en lånegaranti.

Ovanstående reflektioner baseras på samtal med de verksamheter som har aktiva lånegarantier samt de vars lånegarantier nyligen har löpt ut från Mikrofonden Väst. Utifrån de samtal vi har haft, är det vår bedömning att slutsatserna är giltiga för hela Mikrofonden. Även om det rör sig om ett begränsat antal verksamheter så är de med stor sannolikhet representativa för hela Mikrofonden. Reflektionerna kan därför tjäna som underlag i diskussionen om Mikrofondens Västs fortsatta utveckling.

Bilagor

FÖLJEMEJL

Innan kontakt för telefonintervju tas skickas ett följemejl till respondenterna:

”Verksamhet X” är en av de sociala företag, kooperativ och ideella föreningar som beviljats lånegarantier från Mikrofonden Väst. Vi på Business Region Göteborg har ett avtal med Mikrofonden Väst för att stödja organisationer inom social ekonomi i Göteborgs stad med garantier och finansiering, där BRG står som garant för de lånegarantier som Mikrofonden i sin tur beviljar. Detta avtal löper ut i slutet av 2024 och inför ett eventuellt förnyande av avtalet vill vi undersöka vilka effekter lånegarantierna har haft i de verksamheter som har beviljats garantier.

Vi kommer därför kontakta dig under de närmaste veckorna för en kortare telefonintervju om hur de garantier ni har fått har påverkat er verksamhet. Intervjun tar ca 10-15 minuter och dina svar behandlas med anonymitet.

Hoppas att du har möjlighet att ställa upp på telefonintervjun.

Med vänliga hälsningar

Kajsa Dahlsten

FRÅGEFORMULÄR

Öppna frågor:

1. Hur kom ni i kontakt med Mikrofonden Väst?
2. Vad användes lånegarantin till?
3. Hur avgörande för verksamheten var lånegarantin?
4. Hur har det påverkat antalet anställda?
5. Hur många anställda har verksamheten i nuläget?
6. Vad hade hänt om ni inte hade fått en lånegaranti från Mikrofonden Väst?

Frågor med slutna svarsalternativ:

7. I vilken grad bedömer du att lånegarantin från Mikrofonden har bidragit till ökad sysselsättning? Svara på en skala på 1-5, där 1=i mycket låg grad och 5=i mycket hög grad
8. I vilken grad bedömer du att lånegarantin från Mikrofonden har bidragit till att engagera någon/några som stått långt ifrån arbetsmarknaden? Svara på en skala på 1-5, där 1=i mycket låg grad och 5=i mycket hög grad
9. I vilken grad bedömer du att lånegarantin från Mikrofonden har bidragit till långsiktig anställning? Svara på en skala på 1-5, där 1=i mycket låg grad och 5=i mycket hög grad
10. I vilken grad bedömer du att lånegarantin från Mikrofonden har bidragit till utveckling av kompetens och utbildning? Svara på en skala på 1-5, där 1=i mycket låg grad och 5=i mycket hög grad
11. I vilken grad bedömer du att lånegarantin från Mikrofonden har bidragit till ökad ekologisk hållbarhet? Svara på en skala på 1-5, där 1=i mycket låg grad och 5=i mycket hög grad
12. I vilken grad bedömer du att lånegarantin från Mikrofonden har bidragit ett mer jämställt näringsliv? Svara på en skala på 1-5, där 1=i mycket låg grad och 5=i mycket hög grad
13. Slutligen, ser du några andra positiva effekter av lånegarantin från Mikrofonden som vi inte har täckt i intervjun?